

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. gruodžio 17 d. Nr. 21RE3-197 (AG3-185/26-2024)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Vaidos Jokubauskaitės, Danutės Kulikauskienės (pranešėja) ir Svetlanos Sinkevičienės, sekretoriaujant Ingridai Mačiulienei, dalyvaujant pareiškėjui K. J.,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo K. J. skundą atsakovei Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos dėl sprendimo teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas K. J. (toliau – ir Pareiškėjas) 2024 m. lapkričio 28 d. pateikė Lietuvos administracinių ginčų komisijai skundą (toliau – ir skundas, b.1. 1-3), kuriuo prašo panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Atsakovė arba VMI) 2024 m. spalio 2 d. (*turėtų būti – spalio 14 d.*) raštą Nr. GM-47275 (*turėtų būti – Nr. RM-39870*) „Atsakymas apie nekilnojamojo turto pardavimo pajamų apmokestinimą“ (toliau – Raštas) ir įpareigoti Atsakovę „pritaikyti GPM įstatymo 17 str. 1 d. 53 ir/ar 54 p. nustatytą lengvatą asmenims, kurie keičia vienintelį būstą“.

Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas 2024 m. spalio 16 d. gavo VMI atsakymą Nr. GM-47275 (*turėtų būti – Nr. RM-39870*) į jo pateiktus paaiškinimus dėl gyvenamojo būsto pardavimo 2023 metais (2023 m. kovo 8 d. Pirkimo-pardavimo sutartimi [duomenys neskelbtini] parduota asmeninės nuosavybės teise priklausiusi 1757/10000 dalis buto su bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise priklausiusia dalimi žemės sklypo, adresu [duomenys neskelbtini], toliau – ir Butas) ir gautų nekilnojamojo turto pardavimo pajamų priskyrimo apmokestinamosioms pajamoms.

Pareiškėjas nurodo, kad Rašte pateikiamos ir paaiškinamos Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 17 straipsnio 1 dalies 28, 53 ir 54 punktuose nustatytos sąlygos. Pasak Pareiškėjo, Rašte aiškinama, kad esminė GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ar 54 punktų lengvatų taikymo sąlyga yra gyvenamosios vietos deklaravimas teisės aktų nustatyta tvarka paskutiniu (pastaru) laikotarpiu parduodamame gyvenamajame būste iki pardavimo momento, o taikant GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkto nuostatas, svarbu ir gautų lėšų (nepriklausomai nuo jų dydžio) per vienerius metus panaudojimas kito būsto (ar būsto dalies) įsigijimui Europos ekonominės erdvės valstybėje ir gyvenamosios vietos deklaravimas įsigytame gyvenamajame būste (per tą patį vienerių metų laikotarpį nuo pardavimo).

Anot Pareiškėjo, Rašte daroma išvada, kad GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ir 54 punktuose įtvirtintos pajamų pripažinimo neapmokestinamosiomis sąlygos yra būtinosios ir neišpildžius nors

vienos iš sąlygų, nėra pagrindo pripažinti pajamas neapmokestinamomis. Rašte teigiama, jog Pareiškėjo nurodytos aplinkybės (gyvenamosios vietos deklaravimas kitu adresu dėl trumpos išvykos į kitą miestą pandemijos laikotarpiu, kai buvo numatyti judėjimo tarp savivaldybių apribojimai; Pareiškėjo faktinis gyvenimas Bute, gautų lėšų panaudojimas kito būsto įsigijimui) apmokestinant Pareiškėjo 2023 metais gautas Buto pardavimo pajamas įtakos neturi, nes taikant lengvatą vertinamas gyvenamosios vietos deklaravimo parduotame Bute faktas. Rašte teigiama, kad Pareiškėjas grįžęs galėjo ir turėjo deklaruoti gyvenamąją vietą Buto adresu, tačiau to nepadarė ir nėra teisinio pagrindo tenkinti Pareiškėjo prašymą dėl lengvatos taikymo, kadangi vadovaujamasi GPMĮ nuostatomis, kurios negali būti aiškinamos kitaip, nei yra įtvirtinta pačiame teisės akte, o mokesčių administratoriui nesuteikta teisė atskiriems gyventojams ar jų grupėms taikyti kitokias pajamų apmokestinimo nuostatas nei nustatyta GPMĮ.

Pareiškėjas nesutinka su VMI pozicija.

Paaishkina, kad 2024 m. rugsėjo 18 d. gavo laišką iš VMI, kuriuo buvo informuotas apie tai, kad jis neteisingai užpildė 2023 metų deklaraciją. Nurodo, kad pildydamas deklaraciją, Pareiškėjas pažymėjo, jog būtų pritaikyta gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) lengvata, kadangi, pardavus būstą, kitą įsigijo greičiau nei per vienerius metus. VMI laiške nurodė, kad Pareiškėjas turi pajamas už būstą deklaruoti kaip apmokestinamas, kadangi tuo metu Pareiškėjas buvo deklaravęs gyvenamąją vietą kitu adresu.

Pareiškėjas nurodo, kad 2024 m. spalio 1 d., 10:17 val. paskambino pasikonsultuoti telefonu ir papasakojo visą situaciją. Pareiškėjo tvirtinimu, VMI konsultantė pasakė, kad Pareiškėjas turi pildyti prašymą, t. y. laisva forma aprašyti visą situaciją ir kad, atsižvelgus į žmogiškąjį faktorių (taip įvardino konsultantė), Pareiškėjui gali būti pritaikyta lengvata. Pareiškėjo teigimu, VMI konsultantė leido suprasti, jog viskas bus tvarkoje, kadangi matė, jog Pareiškėjas buvo registruotas tame būste anksčiau. Tačiau Pareiškėjui įkėlus pasiaiškinimą, buvo gautas skundžiamas atsakymas, jog į žmogiškąjį faktorių nebus atsižvelgiama ir lengvata nebus pritaikyta.

Pareiškėjas paaiškina, kad pirmajame būste, t. y. Bute, adresu [duomenys neskelbtini], su žmona gyvenamąją vietą deklaravo 2020 metų vasarą, kai grįžo gyventi į Lietuvą iš užsienio. Paaishkina, kad pandemijos metu teko trumpam vykti pas žmonos tėvus į kitą miestą (Mažeikius), kadangi Pareiškėjas jiems padėjo remontuoti ūkinį pastatą. Dėl minėtos priežasties 2021 metų kovo 13 d. Pareiškėjas prisiregistravo adresu [duomenys neskelbtini]. Atkreipia dėmesį, kad tuo metu į kitą miestą buvo galima vykti tik tuo atveju, jeigu ten buvai registruotas. Pažymi, kad tas būstas (*reikia suprasti – adresu* [duomenys neskelbtini]) priklausė ir vis dar priklauso Pareiškėjo žmonos mamai ([duomenys neskelbtini]) ir patėviui ([duomenys neskelbtini]), o Pareiškėjas niekada nebuvo to būsto savininkas ir niekada ten faktiškai negyveno (pasak Pareiškėjo, tai įrodo kartu su skundu pateikiami būsto savininkų raštai).

Pareiškėjas paaiškina, kodėl jis neregistravo savo gyvenamosios vietos Buto adresu – pasak Pareiškėjo, buvo įtemptas laikas dėl darbo ir namo statybų, taip pat gimė pirmas vaikas. Teigia, kad dėl nurodytų rūpesčių jis pamiršo, kad yra registruotas kitu adresu – visuose dokumentuose jis rašė, jog jo gyvenamoji vieta yra [duomenys neskelbtini]., nes buvo tuo įsitikinęs. Teigia nežinojęs, jog yra papildomų sąlygų ir neužtenka pardavus vieną būstą įsikelti į kitą.

Pareiškėjas teigia, kad nuo pat 2020 metų liepos mėnesio iki 2023 metų kovo mėnesio (Buto pardavimo) jis gyveno Bute, kuris buvo vienintelis šeimos nekilnojamas turtas. Teigia neturintis ir niekada neturėjęs jokių investicinių ar kitokių būstų, kurie duotų pelno ir (ar) pajamų (su skundu pateikia artimiausių kaimynų, buvusių namo bendrasavininkų, raštus su parašais kaip įrodymą, kad Pareiškėjas faktiškai gyveno Bute).

Pareiškėjas prašo pritaikyti GPM įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 53 ir/ar 54 punktuose nustatytą lengvatą dėl šių aplinkybių:

1. Pareiškėjas faktiškai gyveno Bute ir tik dėl neapsižiūrėjimo buvo oficialiai registruotas kitur. GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies nuostatų tikslas yra suteikti lengvatą asmenims, tokiems kaip Pareiškėjas, kurie keičia vienintelį būstą ir apsaugoti nuo piktnaudžiavimo, t. y. nesuteikti lengvatų

asmenims, kurie verčiasi nekilnojamojo turto prekyba ar panašia veikla. Pareiškėjo šeima kito nekilnojamojo turto neturėjo ir neturi, tai yra vienintelis šeimos būstas, keisdami būstą pagerino savo ir savo vaikų padėtį, todėl minėto įstatymo nuostatos taikymas Pareiškėjo atveju ne tik kad nepasiekia įstatymo tikslo, bet ir neproporcingai apsunkina Pareiškėją ir jo šeimą, kadangi gautos pajamos yra reikšmingos naujo būsto įsigijimui ir jos buvo panaudotos išskirtinai naujo būsto įsigijimui. Mano, kad formaliai atmetus Pareiškėjo prašymą ir nepritaikius GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ir/ar 54 nustatytų lengvatų būtų pažeidžiamas turinio prieš formą principas, kadangi Pareiškėjo pateikti paaiškinimai ir įrodymai patvirtina, jog parduotas Butas yra ir buvo šeimos vienintelis būstas, visą laiką Pareiškėjas faktiškai gyveno su savo šeima, kitur jo gyvenamoji vieta buvo deklaruota tik formaliai. Mano, kad pateikti asmenų liudijimai/patvirtinimai bei kiti įrodymai neabejotinai patvirtina, kad Pareiškėjas gyveno [duomenys neskelbtini] ir tokiu būdu Pareiškėjas įstatymo sąlygas išpildė jų turinio ir esmės prasme;

2. Priskiriant Pareiškėjui prievolę sumokėti GPM būtų pažeidžiami proporcingumo bei sąžiningumo principai, kadangi iš Pareiškėjo pateiktų aplinkybių matyti, jog GPMĮ nuostatos nebūtų pažeidžiamos pritaikant Pareiškėjui lengvatą, priešingai – būtų įvykdoma įstatymų leidėjo valia ir pasiekiamas pirminis įstatyme garantuotos lengvatos tikslas – neužkrauti papildomos mokesstinės naštos asmenims, kurie keičia gyvenamąją vietą ir tai nėra jų veikla (*reikia suprasti – darbinė pardavimų veikla*);

3. Pardavus pirmąjį būstą, iš karto įsigytas kitas būstas;

4. Visa Pareiškėjo šeima faktiškai gyveno kartu. Įsikėlus į naująjį būstą Vilniuje ([duomenys neskelbtini]), iš karto visa šeima savo gyvenamąją vietą deklaravo (ir deklaruoja iki šiol) minėtu adresu.

Pareiškėjas taip pat apeliuoja į tai, kad Butą pirkė su daline apdaila ir didelę sumą išleido jo įrengimui, o pardavė su visais baldais ir buitine technika. Taip pat nurodo, kad jo antrasis būstas daugiau nei du kartus brangesnis už pirmąjį – dėl jo imta paskola, į jį investuoti ne tik visi pinigai, gauti pardavus Butą, bet ir visos Pareiškėjo šeimos santaupos. Pareiškėjo vertinimu, susidaro situacija, kai jo šeimai yra užkraunama neproporcingai didelė mokesstinė našta, kadangi pagal gaunamas pajamas išlaikyti 4 asmenų šeimą ir mokėti labai didelę prievolę VMI finansiškai neįmanoma.

Pareiškėjas atkreipia dėmesį į jo sudėtingą finansinę padėtį ir patiriamas išlaidas. Pažymi, kad pradėjus namo statybų procesą, darbų ir medžiagų kainos ženkliai pakilo. Taip pat kaip reikšmingą aplinkybę nurodo tai, kad vietoj planuotos Pareiškėjo paskolos [duomenys neskelbtini] Eur dydžio įmokos, mokama [duomenys neskelbtini] Eur dydžio įmoka. Nurodo, kad augina du mažamečius ([duomenys neskelbtini]) vaikus, Pareiškėjo žmona nedirba 3 metus dėl vaiko priežiūros atostogų. Nurodo, kad vieną iš vaikų veda į privatų darželį, kadangi negavo vietos valstybiniame darželyje (dėl tos pačios priežasties tikėtina, kad analogiška situacija susiklostys ir su kitu vaiku).

Apibendrinamas Pareiškėjas nurodo, kad jo šeimai sunkiai pavyksta padengti dabartines sąskaitas, todėl papildomi mokesčiai dar labiau apsunkintų jo ir jo šeimos finansinę situaciją.

Atsakovė atsiliepime nesutinka su Pareiškėjo skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime (b. l. 17 – 20) Atsakovė pirmiausiai dėsto su ginču susijusias faktines aplinkybes.

Nurodo, kad Pareiškėjas 2024 m. kovo 28 d. pateikė pajamų mokesčio deklaraciją (GPM311 forma) už 2023 metų mokestinį laikotarpį (toliau – Deklaracija). VMI išnagrinėjo Pareiškėjo Deklaracijos duomenis ir nustatė, kad pagal Valstybės įmonės Registrų centras (toliau – Registrų centras) pateiktus Nekilnojamojo turto registro (toliau – NTR) duomenis Pareiškėjas kartu su [duomenys neskelbtini] prieš santuoką (santuoka registruota [data neskelbtina] 3 d.) pagal 2017 m. spalio 9 d. Pirkimo - pardavimo sutartį Nr. [duomenys neskelbtini] nusipirko asmeninės nuosavybės teise po 1757/10000 dalį buto (unikalus Nr. [duomenys neskelbtini]), esančio adresu [duomenys neskelbtini] (minėta, Butas), už kurį pagal notarų pateiktus pranešimus sumokėta bendra suma sudaro [duomenys neskelbtini] Eur (t. y. po [duomenys neskelbtini] Eur), ir kartu su sutuoktine bendros

jungtinės nuosavybės teise pagal 2023 m. vasario 17 d. Pirkimo-pardavimo sutartį Nr. [duomenys neskelbtini] nusipirko 263/1000 dalį žemės sklypo (unikalus numeris [duomenys neskelbtini]; toliau – Sklypas), esančio adresu [duomenys neskelbtini] už [duomenys neskelbtini] Eur sumą, kuriuos pagal 2023 m. kovo 8 d. Pirkimo - pardavimo sutartį Nr. [duomenys neskelbtini] pardavė už bendrą [duomenys neskelbtini] Eur sumą.

Nurodo, kad pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registro (toliau – Gyventojų registras) duomenis Pareiškėjo gyvenamoji vieta 2023 m. kovo 8 d. parduoto Buto adresu [duomenys neskelbtini], buvo deklaruota nuo 2020 m. liepos 8 d. iki 2021 m. kovo 17 d., t. y. parduotame Bute iki pardavimo metu (beveik du metus) Pareiškėjo gyvenamoji vieta nebuvo deklaruota. Dėl nurodytos priežasties, Pareiškėjo gautoms Buto pardavimo pajamoms negalėjo būti taikoma GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte nustatyta lengvata.

Kadangi Pareiškėjas 2024 m. kovo 28 d. pateiktoje Deklaracijoje nenurodė gautų Buto pardavimo pajamų, nustačius Buto pardavimo faktą pagal Registrų centro pateiktus NTR duomenis, 2024 m. liepos 19 d. elektroniniu paštu Pareiškėjui buvo išsiųstas informacinis pranešimas Nr. 9.125 Mr-PRA-137537 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“, kurio 1 trūkumo aprašyme informuojama apie būtinumą patikslinti Deklaraciją dėl nustatytų trūkumų.

Atsiliepime nurodoma, kad Pareiškėjas 2024 m. liepos 23 d. patikslino Deklaraciją, tačiau nei Buto įsigijimo, nei jo pardavimo dokumentų nepateikė, t. y. Deklaracijos D dalyje (Turto pajamos) deklaravo [duomenys neskelbtini] Eur sumą kaip neapmokestinamas Buto pardavimo pajamas ir pažymėjo, jog taikoma lengvata „Per 1 metus nuo Europos ekonominės erdvės valstybėje deklaruoto būsto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“.

Atsakovė paaiškina, kad Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų formų ir jų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Deklaravimo taisyklės), 107 punkte nurodyta – kai deklaracijoje ar jos prieduose nustatoma klaidų (neatitikimų), nuolatiniame Lietuvos gyventojui siunčiamas informacinis pranešimas ištaisyti klaidas (neatitikimus) ir patikslintą visiškai užpildytą deklaraciją per nustatytą terminą pateikti mokesčio administratoriui. Atsižvelgiant į tai, kad Deklaracijoje buvo netinkamai deklaruotos nekilnojamo turto pardavimo pajamos (neįvykdytos GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte nurodytos lengvatos taikymui keliamos būtinosios sąlygos bei neteisingai deklaruota ½ dalies parduoto Buto su žemės sklypu pardavimo kaina), vadovaujantis minėtu Deklaravimo taisyklių 107 punktu, 2024 m. rugsėjo 18 d. VMI Pareiškėjo elektroninio pašto adresu išsiuntė dar vieną informacinį pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-154251 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“. Šio informacinio pranešimo trūkumų aprašyme VMI informavo apie būtinumą patikslinti Deklaraciją, t. y. nurodė: „apmokestinamąsias pajamas deklaravote kaip neapmokestinamąsias. D dalyje „Turto pajamos“ būsto pardavimo pajamoms negalite taikyti lengvatos „Per 1 metus nuo Europos ekonominės erdvės valstybėje deklaruoto būsto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“, kadangi parduotame būste pardavimo metu nebuvo deklaruota gyvenamoji vieta. Šias pajamas deklaruokite kaip apmokestinamas bei pateikite turto įsigijimo ir pardavimo dokumentus. Papildomus dokumentus prie deklaracijos galite pridėti EDS, skiltyje „Pridėti papildomą dokumentą. Deklaravote neteisingą turto įsigijimo ir/ar pardavimo kainą ir kitą su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susijusių išlaidų ir/ar pajamų sumą. Notarų pateiktais duomenimis, Jums priklausančio turto dalies pardavimo suma [duomenys neskelbtini] Eur“.

Atsakovė nurodo, kad Pareiškėjas 2024 m. rugsėjo 24 d. patikslino Deklaraciją ir pateikė tik parduoto Buto su Sklypu pardavimo sutarties dalį (be šios sutarties 2-5 puslapių), tačiau trūkumų, nurodytų 2024 m. rugsėjo 18 d. jam išsiųstame informaciniame pranešime Nr. 9.125 Mr-PRA-154251, nekoregavo – Deklaracijos D dalyje deklaravo [duomenys neskelbtini] Eur kaip neapmokestinamas Buto pardavimo pajamas ir pažymėjo, jog taikoma lengvata „Per 1 metus nuo

Europos ekonominės erdvės valstybėje deklaruoto būsto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“. Prie patikslintos Deklaracijos pridėjo Pasiaiškinimą dėl gyvenamosios vietos ir išankstinės PVM sąskaitas faktūras bei Luminor banko kreditavimo sutartį, tačiau nei Buto, nei Sklypo įsigijimo dokumentų nepateikė. Pareiškėjas Pasiaiškinyje nurodė, kad Bute su žmona savo gyvenamąją vietą deklaravo 2019 m., pats Pareiškėjas 2020 m. ir žmona Bute gyveno iki 2023 m., o tada persikėlė gyventi į pačių pasistatytą namą. Karantino metu Pareiškėjui teko vykti trumpam (savaitgaliui) pas gimines į Mažeikius, o tam reikėjo prisiregistruoti savo gyvenamąją vietą Mažeikiuose, nes kitaip būtų negalėjęs nuvažiuoti dėl tuo metu galiojusių karantino ribojimų. Pareiškėjas teigė, kad Mažeikiuose negyveno ir nežino, kodėl neprisiregistravo atgal į Butą [duomenys neskelbtini], tiesiog atrodė, kad tai nėra svarbu. Pareiškėjo manymu, pateiktose išankstinėse PVM sąskaitose faktūrose ir Luminor kreditavimo sutartyje nurodytas jo adresas [duomenys neskelbtini] įrodo, kad gyveno Bute. Pareiškėjas teigė, kad pardavęs Butą įsikėlė į namą, kurį statė su paskola. Visus Buto pinigus panaudojo namo, kuris yra dvigubai brangesnis už Butą, įsirengimui, todėl būtų gaila mokėti pajamų mokesčių, kai nebuvo pasipelnyta iš Buto pardavimo. VMI, išnagrinėjusi 2024 m. rugsėjo 24 d. pateiktą patikslintą Deklaraciją ir nesutikdama su šioje Deklaracijoje deklaruotais duomenimis, elektroniniu paštu 2024 m. rugsėjo 30 d. Pareiškėjui išsiuntė dar vieną informacinį pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-157581 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“ ir pakartotinai informavo dėl Buto ir Sklypo pardavimo pajamų deklaravimo kaip apmokestinamųjų pajamų, nurodydama tą patį trūkumą, kaip ir 2024 m. rugsėjo 18 d. informaciniame pranešime Nr. 9.125 Mr-PRA-154251.

Pareiškėjas 2024 m. spalio 2 d. pateikė dar vieną Pasiaiškinimą dėl gyvenamosios vietos deklaravimo (reg. Nr. GM-47275) su tais pačiais dokumentais, analogišką pridėtam pasiaiškinimui prie 2024 m. rugsėjo 24 d. pateiktos Deklaracijos.

VMI skundžiamu Raštu pateikė atsakymą dėl Pareiškėjo 2024 m. spalio 2 d. pateikto Pasiaiškinyje, išdėstė faktines aplinkybes, išsamiai paaiškino GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkto nuostatų taikymo teisinius pagrindus ir nurodė motyvus, kuriais remiantis GPMĮ įtvirtinta lengvata Pareiškėjo gautoms pajamoms už Buto pardavimą negali būti taikoma. Taip pat paaiškino, kaip Pareiškėjas turėtų patikslinti Deklaracijos duomenis ir Būsto bei Sklypo pardavimo pajamas deklaruoti kaip apmokestinamąsias pajamas.

Atsakovė pateikia išaiškinimą dėl GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 28 ir 54 punkto nuostatų taikymo. Nurodo, kad pagal GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 28 punkto nuostatą nekilnojamojo daikto pardavimo pajamos neapmokestinamos pajamų mokesčiu, jeigu nuo tokio turto (t. y. bet kokios rūšies nekilnojamojo turto) įsigijimo iki jo pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn yra praėję 10 metų, išskyrus 17 straipsnio 1 dalies 53 ir 54 punktuose nenurodytą nekilnojamąjį daiktą. Pagal GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punktą neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos, gautos pardavus ar kitaip perleidus nuosavybėn Europos ekonominės erdvės valstybėje esantį gyvenamąjį būstą (įskaitant priskirtą žemę), kuriame gyventojas gyvenamoji vieta, deklaruota teisės aktų nustatyta tvarka, buvo trumpiau negu 2 metus, o gautos pajamos per vienerius metus nuo tokio būsto pardavimo yra panaudojamos kito Europos ekonominės erdvės valstybėje esančio gyvenamojo būsto, kuriame gyventojas teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą, įsigijimui.

Teigia, kad GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkto nuostatos taikomos, kai tenkinamos šios abi sąlygos: gyventojas gyvenamoji vieta parduodamame būste iki pardavimo buvo deklaruota trumpiau negu 2 metus, ir kai gautos turto pardavimo pajamos per vienerius metus nuo tokio būsto pardavimo yra panaudojamos kito Europos ekonominės erdvės valstybėje esančio gyvenamojo būsto, kuriame gyventojas teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą, įsigijimui. Pateikia minėtu aspektu aktualią Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką (2018 m. balandžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-614-556/2018, 2020 m. vasario 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-307-442/2020).

Aiškina, kad esminė GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte įtvirtintos lengvatos taikymo sąlyga yra gyvenamosios vietos deklaravimas Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos

deklaravimo įstatymo (toliau — GVDĮ) nustatyta tvarka. GVDĮ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad gyvenamąją vietą deklaruoja Lietuvos Respublikos piliečiai, gimę ir gyvenantys Lietuvos Respublikoje, atvykę gyventi į Lietuvos Respubliką ilgiau kaip 183 dienoms per metus ar keičiantys gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Pagal GVDĮ 3 straipsnio 2 dalį asmuo deklaruoja tik vieną gyvenamąją vietą (t. y. asmuo negali vienu metu būti deklaravęs gyvenamąją vietą keliose vietose). Pagal GVDĮ 4 straipsnio 14 dalį asmenys, privalantys deklaruoti gyvenamąją vietą, ją turi deklaruoti per vieną mėnesį nuo pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą atsiradimo, o pagal GVDĮ 4 straipsnio 15 dalį asmuo laikomas deklaravusiu gyvenamąją vietą nuo deklaravimo duomenų įrašymo į Gyventojų registrą dienos. Kuriame būste ir kada deklaruoti gyvenamąją vietą sprendžia pats gyventojas. Už tinkamą ir savalaikį gyvenamosios vietos deklaravimą atsako pats gyventojas.

Teigia, kad nagrinėjamu atveju GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte nustatyta pajamų mokesčio lengvata negali būti taikoma, nes Pareiškėjas, Gyventojų registro duomenimis, parduotame Bute pardavimo metu nebuvo deklaravęs savo gyvenamosios vietos. Kitą būstą (namą, esantį [duomenys neskelbtini]) pagal NTR duomenis Pareiškėjas įsigijo (pasistatė) 2022 m. rugsėjo 8 d., jame deklaravo savo gyvenamąją vietą nuo 2023 m. birželio 6 d. Taigi, pirmasis būstas (Butas) parduotas 2023 m. kovo 8 d., o kitas būstas (namas) įsigytas dar iki pirmojo būsto pardavimo 2022 m. rugsėjo 8 d. Nurodo, kad tokia situacija paaiškinta GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkto apibendrinto paaiškinimo (komentarų) 2 pavyzdyje, kai pirmojo būsto pardavimo pajamos (ar dalis pajamų) panaudojamos paimtos paskolos kito būsto įsigijimui grąžinimui.

Pasak Atsakovės, nagrinėjamu atveju nėra ginčo dėl aplinkybės, kad Pareiškėjas nedeklaravo gyvenamosios vietos parduotame būste, o aptariama GPMĮ 17 straipsnio nuostata imperatyviai reikalauja, kad parduotame būste iki jo pardavimo būtų deklaruota gyvenamoji vieta, kaip numatyta GVDĮ.

Atsakovė reziumuoja, kad nagrinėjamu atveju nebuvo įvykdyta viena iš GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte įtvirtintos lengvatos taikymui nustatytų būtinųjų šios lengvatos taikymo sąlygų – parduotame būste pardavimo metu turi būti deklaruota gyventojų gyvenamoji vieta trumpiau nei 2 metus. Faktinių įrodymų, kad buvo įvykdyta antroji būtinoji sąlyga (pagal kurią gautos turto pardavimo pajamos per vienerius metus nuo tokio būsto pardavimo turi būti panaudojamos kito gyvenamojo būsto, kuriame gyventojas teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą, įsigijimui), nepateikta (išskyrus gyvenamosios vietos kitame būste deklaravimą per metus nuo būsto pardavimo (gyvenamoji vieta naujame būste deklaruota 2023 m. kovo 6 d.).

Atsakovė Pareiškėjo nurodytus faktus dėl jo gyvenamosios vietos deklaravimo aplinkybių vertina kritiškai, teigia, kad nurodyta aplinkybė, jog Pareiškėjas ne dėl GVDĮ nustatytų reikalavimų, o siekdamas asmeninių tikslų (išvengti karantino laikotarpiu nustatytus judėjimo apribojimų) keitė savo gyvenamosios vietos prisideklaravimą iš Buto į Mažeikius, o sugrįžęs pamiršo prisideklaruoti (ar laikė, kad tai nesvarbu), neįrodo, kad Pareiškėjas negalėjo deklaruoti gyvenamosios vietos dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių, todėl nėra pagrindo pateiktą situaciją vertinti vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 6 straipsnyje išvardytais principais.

Pagal minėtas GVDĮ 4 straipsnio nuostatas keičiant gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje privaloma ją deklaruoti per vieną mėnesį nuo pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą atsiradimo.

Pažymi, kad esminė GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ar 54 punktų lengvatų taikymo sąlyga yra gyvenamosios vietos deklaravimas teisės aktų nustatyta tvarka paskutiniu (pastaru) laikotarpiu parduotame gyvenamajame būste iki pardavimo momento, o taikant GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkto nuostatas, dar svarbu ir gautų lėšų (nesvarbu kokia dalis) per vienerius metus panaudojimas kito būsto (ar būsto dalies) įsigijimui Europos ekonominės erdvės valstybėje ir gyvenamosios vietos deklaravimas įsigytame gyvenamajame būste (per tą patį vienerių metų laikotarpį nuo pardavimo), todėl neišpildžius nors vienos iš sąlygų, nėra pagrindo pripažinti gyventojų gautas pajamas neapmokestinamomis.

Atsakovė atkreipia dėmesį į Pareiškėjo skundo, pateiktų dokumentų bei faktų neatitikimus. Pirmiausiai pažymi, kad Pareiškėjas skunde teigia, jog nuo pat 2020 metų liepos mėn. iki 2023 metų

kovo mėn. (Buto pardavimo) gyveno [duomenys neskelbtini] ir kaip šio teiginio patvirtinimą prie Skundo pridėjo [duomenys neskelbtini] ir [duomenys neskelbtini] bei [duomenys neskelbtini] ir [duomenys neskelbtini] patvirtinimus, kad Pareiškėjas iki 2023 m. kovo mėn. gyveno adresu [duomenys neskelbtini] (Bute), tačiau pateiktuose patvirtinimuose nei šių gyventojų gyvenamosios vietos, nei jų ryšys su Pareiškėju nenurodyti. Be to, pagal NTR duomenų bazės Buto išrašo (toliau – NTR Buto išrašas) 4 dalies (Nuosavybė) duomenis minėti gyventojai nenurodyti, kaip šio buto bendrasavininkiai.

Taip pat Atsakovė pabrėžia, kad 2023 m. kovo 8 d. notariškai patvirtintos Buto pirkimo - pardavimo sutarties 8.1.1 papunktyje nurodyta, jog „Pardavėjai turi nepilnametį vaiką ir gyvena kitame jiems nuosavybės teise priklausančiame gyvenamajame name, adresu [duomenys neskelbtini]. Todėl parduodamas Daiktas1 (t. y. Butas) nėra laikomas „šeimos“ turtu“. Minėto NTR Buto išrašo 2 dalyje (Nekilnojamieji daiktai) nurodyta, kad nei dujų nei viryklės nėra.

Atsakovė atkreipia dėmesį ir į tai, kad Pareiškėjas savo skunde teigia, jog „pardavus pirmąjį būstą iš karto įsigijome kitą būstą“. Atsakovės vertinimu, šis teiginys neatitinka faktinės situacijos, nes Butas buvo parduotas 2023 m. kovo 8 d., o namo statybos pabaiga pagal minėtus NTR duomenų bazės namo (unikalus Nr. [duomenys neskelbtini]) išrašo duomenis nurodyta 2022 m. rugsėjo 8 diena. Taigi, Atsakovė išreiškia abejonę, kad parduotame Bute buvo ne tik nedeklaruota gyvenamoji vieta, bet ir faktiškai jame negyventa.

Atsakovės vertinimu, Rašte VMI aiškiai išdėstė faktines aplinkybes, išsamiai paaiškino GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 28 ir 54 punktų nuostatų taikymo teisinius pagrindus ir nurodė motyvus, kuriais remiantis Pareiškėjo gautoms pajamoms ginčo atveju GPMĮ numatyta lengvata negali būti taikoma. Taip pat paaiškino, kaip Pareiškėjas turėtų patikslinti Deklaracijos duomenis ir Buto pardavimo pajamas deklaruoti kaip apmokestinamąsias pajamas. Atsakovės vertinimu, Raštas atitinka ir visus Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 10 straipsnyje numatytus reikalavimus, juo Pareiškėjui yra suteikiama informacija apie tai, kaip VMI vertina susidariusią situaciją gyventojų pajamų mokesčio apskaičiavimo prasme. VMI mokesčių mokėtojams siūsdama pranešimus apie nustatytus trūkumus su pasiūlymais patikslinti deklaracijas sudaro galimybę patiems mokesčių mokėtojams savanoriškai patikslinti deklaracijas iki tol, kol mokesčių administratorius dar nepradėjo vykdyti griežčiausios kontrolės priemonės – mokesčio patikrinimo, po kurio mokesčių mokėtojui už mokesčių įstatymų pažeidimus MAĮ nustatyta tvarka gali būti taikoma atsakomybė.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Ginčas šioje administracinėje byloje kilo dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (minėta, Atsakovė) 2024 m. spalio 14 d. rašto Nr. RM-39870 „Atsakymas apie nekilnojamojo turto pardavimo pajamų apmokestinimą“ (minėta, Raštas, b. l. 10 – 11) teisėtumo.

Byloje nustatyta, kad Pareiškėjas 2024 m. liepos 19 d. gavo Atsakovės informacinį pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-137537 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“ (toliau – Pranešimas Nr. 1, b. l. 32), kuriuo buvo informuotas, kad jo pateiktoje 2023 metų Gyventojų pajamų mokesčio deklaracijoje (toliau – Deklaracija) nustatyta trūkumų (nedeklaruotos Buto su žeme pardavimo pajamos).

Pareiškėjas 2024 m. liepos 23 d. Deklaraciją patikslino: deklaravo Buto su žeme pardavimo pajamas kaip neapmokestinamąsias, pažymėdamas, kad jam taikytina lengvata „per 1 metus nuo Europos ekonominės erdvės valstybėje deklaruoto būsto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“ (b. l. 33).

Atsakovė 2024 m. rugsėjo 18 d. Pareiškėjui pateikė informacinį pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-154251 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“ (toliau – Pranešimas Nr. 2, b. l. 34 – 35), kuriame nurodė, kad Pareiškėjo pateiktoje patikslintoje Deklaracijoje nustatyta trūkumų, t. y.: „apmokestinamąsias pajamas deklaravote kaip neapmokestinamąsias. D dalyje „Turto pajamos“ būsto pardavimo pajamoms negalite taikyti lengvatos „Per 1 metus nuo Europos ekonominės erdvės

valstybėje deklaruoto būsto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“, kadangi parduotame būste pardavimo metu nebuvo deklaruota gyvenamoji vieta. Šias pajamas deklaruokite kaip apmokestinamas bei pateikite turto įsigijimo ir pardavimo dokumentus“. Šiuo pranešimu Pareiškėjas taip pat informuotas, kad Deklaracijoje nurodė neteisingą turto pardavimo kainą.

2024 m. rugsėjo 18 d. Pareiškėjas dėl gauto Pranešimo Nr. 2 kreipėsi į Atsakovę telefonu.

Reaguodamas į Pranešimą Nr. 2, Pareiškėjas 2024 m. rugsėjo 24 d. dar kartą patikslino Deklaraciją, taip pat pateikė Atsakovei rašytinį paaiškinimą (toliau – Paaiškinimas Nr. 1, b. l. 37) apie savo gyvenamosios vietos deklaravimo aplinkybes, taip pat nurodė, kad visus pinigus, kuriuos gavo pardavęs Butą su žeme, panaudojo namo, kurį pasistatė pasinaudojęs būto paskola; pateikė Kreditavimo sutarties kopiją (b. l. 38 – 40).

Atsakovė 2024 m. rugsėjo 30 d. pateikė Pareiškėjui informacinį pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-154581 „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“ (toliau – Pranešimas Nr. 3, b. l. 41), kuriame pakartojo Pranešime Nr. 2 nurodytus Deklaracijos trūkumus.

Pareiškėjas 2024 m. spalio 1 d. vėl telefonu kreipėsi į Inspekciją, 2024 m. spalio 2 d. pateikė dar vieną Paaiškinimą dėl gyvenamosios vietos deklaravimo (toliau – Paaiškinimas Nr. 2, b. l. 7). Šiame paaiškinime Pareiškėjas nurodė, kad kreipiasi, kad jo atvejį „būtų išnagrinėtas atskirai“, nes taip telefonu rekomendavo Inspekcijos konsultantė.

Su gautu atsakymu – Inspekcijos Raštu – Pareiškėjas nesutinka, nes jam nebuvo pritaikyta GPM lengvata, nors po suteiktos konsultacijos telefonu Pareiškėjas tikėjosi, kad bus atsižvelgta į „žmogiškąjį faktorių“.

Sprendžiant klausimą dėl Rašto teisėtumo, pažymėtina, kad Inspekcijos veiklai taikytinos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (minėta, toliau – VAĮ) nuostatos, kurios nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje (VAĮ 1 straipsnio 1 dalis).

VAĮ 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės) 35 punkte nustatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Taisyklių 45 punkte nustatyta, kad atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš VAĮ 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.1 papunktis); į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.2 papunktis); į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAĮ 13 straipsnyje nustatyta tvarka (45.3 papunktis); į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma (45.4 papunktis).

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme (minėta, MAĮ) įtvirtinta, kad mokesčių administratorius centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir būdais teikia konsultacijas konkrečiais mokesčių mokėjimo klausimais mokesčių mokėtojams (MAĮ 37 straipsnis). Konsultacijų teikimo tvarka reglamentuota Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklėse (patvirtintos Inspekcijos viršininko 2007 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. VA-66, ginčui aktuali redakcija, galiojanti nuo 2024 m. spalio 1 d., toliau – Konsultavimo taisyklės).

Konsultavimo taisyklių 3.4 papunktyje apibrėžta, kad konsultacija yra Inspekcijos teikiama administracinė paslauga – žodinis (telefonu), rašytinis, per pokalbį internetu ar virtualiojo asistento SIMO pateikiamas individualaus pobūdžio paaiškinimas dėl paklausėjo (-ų) klausimo (-ų), kuris (-ie)

susijęs (-ę) su konkretaus paklausėjo mokamų (numatomų mokėti) mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo ar kitų mokestinių procedūrų, mokesčių teisės aktų ir kitų teisės aktų pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos kompetenciją nuostatų taikymo klausimais.

Konsultavimo taisyklėse nėra detalizuoti reikalavimai teikiamos rašytinės konsultacijos turiniui, tačiau ginčo kontekste aktuali šių taisyklių 38 punkto nuostata – siekdamas parengti tikslią rašytinę konsultaciją ir išvengti neteisingų interpretacijų, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo paklausimo gavimo dienos rašytinę konsultaciją rengiantis konsultantas telefonu ar raštu gali paprašyti paklausėjo patikslinti duomenis; konsultacija teikiama, tik gavus patikslintus duomenis.

Iš skundo galima suprasti, kad Pareiškėjas tikėjosi, kad Atsakovė jo atžvilgiu ne tik pasisakys dėl Pareiškėjui taikytinų GPMĮ lengvatų, bet ir priims individualų administracinį sprendimą – pagal Pareiškėjo pateiktus duomenis nuspręs dėl Pareiškėjo GPM prievolės dydžio, tačiau Inspekcija į Paaškinimą Nr. 2 atsakė kaip į paklausimą, t. y., suteikė administracinę paslaugą, bet nesprenė dėl Pareiškėjo teisių ir pareigų. Nors atsiliepime Atsakovė nurodo, kad „Raštas atitinka ir visus <...>VAĮ 10 straipsnyje numatytus reikalavimus, juo Pareiškėjui yra suteikiama informacija apie tai, kaip VMI vertina susidariusią situaciją gyventojų pajamų mokesčio apskaičiavimo prasme. VMI mokesčių mokėtojams siūsdama pranešimus apie nustatytus trūkumus su pasiūlymais patikslinti deklaracijas sudaro galimybę patiems mokesčių mokėtojams savanoriškai patikslinti deklaracijas iki tol, kol mokesčių administratorius dar nepradėjo vykdyti griežčiausios kontrolės priemonės – mokestinio patikrinimo, po kurio mokesčių mokėtojui už mokesčių įstatymų pažeidimus MAĮ nustatyta tvarka gali būti taikoma atsakomybė“, Komisija pažymi, kad Rašte nėra privalomojo esminio administracinio sprendimo elemento – teisinio pagrindo, o Pareiškėjui nustatyta pareiga („prašome patikslinti Pajamų deklaracijos formą GPM311 už 2023 metus“) nėra pagrįsta teisės aktu.

Taigi, iš esmės Inspekcija nepriėmė administracinio sprendimo, o suteikė rašytinę konsultaciją, todėl Komisija pasisakys dėl Rašto teisėtumo.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje išaiškinta, kad sistemiškai aiškinant VAĮ ir Taisyklių nuostatas, ginčas dėl atsakymo į prašymą pateikti informaciją, kuriuo teikiama tik informacija, nėra teisės taikymo aktas (VAĮ 10 straipsnio 5 dalis) ir neturi atitikti VAĮ 10 straipsnio 5 dalies turinio reikalavimų, administraciniame teisme gali būti nagrinėjamas ginčas tik dėl atsakymo į prašyme pateiktus klausimus pakankamumo aspektu (žr., pvz., LVAT 2012 m. birželio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A492-2002/2012, 2014 m. spalio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS492-921/2014), bet ne jo (atsakymo) teisėtumo ir pagrįstumo aspektais (žr., pvz., LVAT 2021 m. lapkričio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-3145-624/2021). Skundžiamo atsakymo, kuriuo pateikiama informacija, teisėtumas ir pagrįstumas turi būti vertinamas suteiktos informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo ir objektyvumo aspektais (LVAT 2012 m. rugsėjo 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS662-538/2012). Spręsdamas dėl informacijos išsamumo principo, LVAT yra konstatavęs, kad išsamumą apsprendžia pateikto prašymo turinys, t. y. teikiama informacija turi atitikti prašymo turinį (LVAT 2012 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-97/2012).

Byloje esantys rašytiniai įrodymai patvirtina, kad Pareiškėjas į Atsakovę kreipėsi raštais (Paaškinimas Nr. 1 ir Paaškinimas Nr. 2) bei telefonu. Atsakovė patvirtino (b. l. 54), kad 2024 m. rugsėjo 18 d. Pareiškėją telefonu konsultavusi specialistė pasiūlė jam laisvos formos raštu pateikti informaciją, „pasakė, kad įvertinus visas faktines aplinkybes galimai galėtų būti taikomas protingumo principas Pareiškėjo atveju, tačiau pasiūlė kreiptis raštu, pateikiant paklausimą per Mano VMI ir išdėstant visas svarbias aplinkybes.“

Tačiau nei Rašte, nei atsiliepime Atsakovė nepateikė savo pozicijos dėl Pareiškėjui telefonu suteiktos informacijos teisingumo, nors Rašto teiginiai „neturime teisinio pagrindo pasielgti taip, kaip prašote, kadangi yra vadovaujamosi GPMĮ nuostatomis, kurios negali būti aiškinamos kitaip, nei yra įtvirtinta pačiame teisės akte“, „mokesčių administratoriui nesuteikta teisė atskiriems gyventojams ar jų grupėms taikyti kitokias pajamų apmokestinimo nuostatas nei nustatyta GPMĮ“ leidžia daryti išvadą, kad Pareiškėjas buvo klaidingai informuotas apie galimybę „taikyti protingumo principą“.

Skundžiamame Rašte Inspekcija neigia Pareiškėjo galimybę deklaruojant pajamas už 2023 metus naudotis GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ar 54 punkte numatytomis lengvatomis, akcentuodama, kad esminė šių lengvatų taikymo sąlyga yra gyvenamosios vietos deklaravimas teisės aktų nustatyta tvarka paskutiniu (pastaru) laikotarpiu parduodamame gyvenamajame būste iki pardavimo momento. Tačiau Rašte pateikti argumentai tik dėl Pareiškėjo nurodytų ir Inspekcijos nustatytų faktinių aplinkybių neatitikimo GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 punkte numatytoms sąlygoms. Pareiškėjo nurodytas bei Inspekcijos nustatytas aplinkybes GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 taikymo kontekste Atsakovė išsamiai aprašė ir analizavo tik atsiliepime.

Pareiškėjas ir 2024 m. liepos 23 d., ir 2024 m. rugsėjo 24 d. teikdamas patikslintą Deklaraciją pažymėjo, kad jam taikytina GPM lengvata pagal sąlygą „per 1 metus nuo Europos ekonominės erdvės valstybėje deklaruoto būto perleidimo įsigytas kitas EEE valstybėje deklaruotas būstas“, tačiau, kaip matyti iš Atsakovės pateiktų pranešimų (Pranešimas Nr. 2 bei Pranešimas Nr. 3), Atsakovė suteikė Pareiškėjui informaciją, kad jo nurodyta lengvata negali būti taikoma, nes „parduotame būste pardavimo metu nebuvo deklaruota gyvenamoji vieta“. Šios pozicijos Inspekcija laikosi ir Rašte, nurodydama, kad „beveik du metus iki buto pardavimo (nuo 2021-03-17 iki 2023-03-08) <...> gyvenamoji vieta jame nebuvo deklaruota, todėl buto pardavimo pajamoms GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ir 54 punkte nustatyta lengvata negali būti taikoma“.

Visų pirma pažymėtina, kad GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ir 54 punkte yra pateiktos tarpusavyje nesusijusios, savarankiškos aplinkybės, sudarančios pagrindą gautas gyventojų pajamas priskirti neapmokestinamosioms pajamoms. Komisijos vertinimu, iš tų pačių faktinių duomenų ir aplinkybių analizės negalima spręsti dėl abiejų lengvatų taikymo.

Taip pat pažymėtina, kad GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 54 punkte nurodytas vienas iš pajamų pripažinimo neapmokestinamosiomis pagrindų yra faktas, kad būste „gyventojų gyvenamoji vieta, deklaruota teisės aktų nustatyta tvarka, buvo trumpesnė negu šios dalies 53 punkte nurodytą laiką“. Taigi, nors Atsakovei buvo žinoma, kad Pareiškėjas parduotame Bute gyvenamąją vietą buvo deklaravęs nuo 2020 m. liepos 8 d. iki 2021 m. kovo 17 d., t. y. iki Buto pardavimo „pastaruosius dvejus metus“ Pareiškėjo deklaruota gyvenamoji vieta Bute buvo 11 dienų (nuo 2021 m. kovo 6 d. iki 2021 m. kovo 17 d.), tačiau rengdama Raštą Atsakovė nesinaudojo Konsultavimo taisyklių 38 punkte numatyta galimybe paprašyti paklausėjo (t. y. Pareiškėjo) patikslinti duomenis apie gautų pajamų panaudojimą kitam būstui įsigyti (Inspekcijai buvo žinoma, kad Pareiškėjas įsigijo kitą būstą) ir parengti tikslią rašytinę konsultaciją bei išvengti neteisingų interpretacijų.

LVAT savo praktikoje akcentuoja, kad individualaus administracinio akto motyvų nenurodymas pačiame akte ir jų papildymas ginčą nagrinėjant teisme iš principo nėra toleruotini, kadangi kliudo suinteresuotam asmeniui pasirinkti būdus bei priemones dėl savo teisių ar interesų gynimo, o galbūt apskritai sutikti ir pripažinti pagrįstu viešojo administravimo sistemos subjekto kad ir neigiamą atsakymą. Komisijos vertinimu, ši taisyklė taikytina ir sprendžiant administracinį ginčą dėl administracinės paslaugos, taigi, aplinkybė, kad atsiliepime Atsakovė pateikė daugiau duomenų, nei buvo nurodžiusi skundžiamame Rašte, ne tik nepatvirtina Rašto išsamumo, bet priešingai – leidžia konstatuoti, kad Raštas nepakankamai tikslus, išsamus, objektyvus, taigi, neteisėtas.

VAĮ 3 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas išsamumo principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Komisija, įvertinusi byloje surinktus įrodymus bei ginčo santykį reglamentuojančius teisės aktus sprendžia, kad Rašte nepasisakant dėl visų Paklausime Nr. 2 nurodytų aplinkybių (nepateikta pozicija dėl telefonu teiktų konsultacijų, nepasisakyta dėl Pareiškėjo pateiktų duomenų apie gautų pajamų panaudojimą įsirengiant namą), buvo pažeista Pareiškėjo teisė į išsamios, pagal Atsakovės kompetenciją parengtos, konsultacijos gavimą. Akcentuotina, kad Atsakovė ir Rašte, ir Atsiliepime teigdama, kad Pareiškėjui GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 53 ir 54 punktuose nurodytos lengvatos netaikytinos iš esmės dėl to, kad jis neatitinka abiem lengvatų taikymo atvejais būtinos sąlygos – tam tikrą periodą būti deklaravus gyvenamąją vietą parduotame būste,

Atsakovė labai plačiai pasisako ir dėl aplinkybių, kurios, pasak pačios Atsakovės, neturi teisinės reikšmės, jei neįvykdyta būtinoji lengvatų taikymo sąlyga (gyvenamosios vietos deklaravimas). Komisijos vertinimu, tokia Inspekcijos pozicija yra dviprasmiška, neaiški, sukuria Pareiškėjui regimybę, kad visgi, pateikus papildomus įrodymus, GPMĮ numatyta lengvata jam galėtų būti taikoma. Atsižvelgiant į aukščiau aptartas, bylos nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Raštas neteisėtas, parengtas nesilaikant VAI 3 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto išsamumo principo, todėl naikintinas, o Atsakovė įpareigotina iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo jai 2024 m. spalio 2 d. pateiktą paklausimą „Pasiaiškinimas dėl gyvenamosios vietos deklaravimo“ ir priimti naują sprendimą.

Pažymėtina, jog administracinės paslaugos (konsultacijos) suteikimas yra išimtinai viešojo administravimo subjekto prerogatyva, todėl Komisija, įpareigodama Atsakovę priimti naują sprendimą, neturi teisinio pagrindo nurodyti Atsakovei, kokį sprendimą ji turėtų priimti, taigi Pareiškėjo reikalavimas įpareigoti Atsakovę „pritaikyti GPM įstatymo 17 str. 1 d. 53 ir/ar 54 p. nustatytą lengvatą asmenims, kurie keičia vienintelį būstą“ atmestinas, kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo K. J. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2024 m. spalio 14 d. raštą Nr. RM-39870 „Atsakymas apie nekilnojamojo turto pardavimo pajamų apmokestinimą“, įpareigoti Valstybinę mokesčių Inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos iš naujo išnagrinėti K. J. 2024 m. spalio 2 d. paklausimą „Pasiaiškinimas dėl gyvenamosios vietos deklaravimo“ ir priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Skundą dalyje dėl reikalavimo įpareigoti Atsakovę pritaikyti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 53 ir/ar 54 punkte atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos narės

Vaida Jokubauskaitė

Danutė Kulikauskienė

Svetlana Sinkevičienė